

ОПТИМІЗАЦІЯ СКЛАДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ФІДЛАЙФ»

ЛЕОНОВА Ю. О.

кандидат економічних наук

Харків

Умовою безперервного перебігу виробничих процесів на будь-якому підприємстві є створення певних запасів сировини, матеріалів, палива, комплектуючих виробів, а також міжцехових і внутрішньоцехових запасів напівфабрикатів власного виробництва. Усі ці запаси зберігаються на складах підприємства. Структура, кількість і розміри складів залежать від номенклатури й кількості споживання підприємством матеріальних цінностей. Кількість, склад, ємність і спеціалізація складів утворюють структуру складського господарства підприємства. Організація складського господарства впливає на пропускну здатність складів, трудомісткість і собівартість складських робіт, на величину внутрішньозаводських транспортних витрат тощо. Тому тема статті є актуальною і такою, що потребує подальшого дослідження.

Найбільш актуальними сучасними проблемами складської логістики є незадовільний рівень обліку та системи інформаційного забезпечення складів; відсутність можливості оперативного обміну інформацією між усіма учасниками процесу; недостатній рівень контролю за рухом товарів; низький рівень автоматизації складських робіт (відсутність єдиної цілісної автоматизованої системи управління запасами); відсутність ведення статистики і, відповідно, аналізу, що унеможливає прогнозування основних показників діяльності; значна тривалість оформлення супровідних документів; відсутність сучасної складської техніки і технологій; відсутність ефективних систем мотивації персоналу тощо.

Мета статті – дослідити розміщення товарів на складі ТОВ «Фідлайф» та розробити рекомендації щодо оптимізації їх розміщення.

Дослідженню сутності та ефективності складської діяльності підприємств присвячені праці таких вчених: Тиранського І. П. [1], Волгіна В. В. [2], Гаджинського А. М. [3], Голода Є. Є. [4], Давидова В. О. [5], Соколова В. Ю. [6].

Останнім часом складська діяльність підприємства набула важливого значення, тому що спрямована на збереження продукції та на скорочення транспорт-

них витрат. Тому необхідно раціонально організувати складську діяльність на підприємстві, ефективно використовувати склади та мінімізувати витрати на складські операції. У сучасних умовах від ефективності роботи складу значною мірою залежить конкурентоспроможність підприємства. Ефективне управління складом є одним із ключових логістичних завдань та інструментом надання сервісу високого рівня.

Оптимізація складської діяльності ТОВ «Фідлайф» виявляється у визначенні раціональних місць зберігання продукції на власних чи орендованих складах за допомогою логістичних методів. У складській діяльності використання методу Парето дозволяє мінімізувати кількість пересувань шляхом розподілу всього асортименту на групи товарів, які потребують великої кількості пересування, і групи товарів, які використовуються достатньо рідко [2]. Метод Парето може визначатися таким чином: надійний контроль 20% позицій дозволяє на 80% контролювати систему. Як правило, часто відвантажувані товари складають лише невелику частину асортименту, і розміщувати їх необхідно уздовж так званих «гарячих» зон.

Товари, які використовуються не так часто, необхідно розміщувати уздовж «холодних» зон. Уздовж «гарячих» зон можуть розміщуватися також великогабаритні товари і товари, які зберігаються без тари (зважаючи на те, що їх пересування пов'язане зі значними труднощами).

Асортимент має два значення:

- ✦ склад і співвідношення окремих видів продукції підприємства, галузі виробництва або групи товарів;
- ✦ набір різних груп, видів і сортів товарів, об'єднаних за споживчою, торговою або виробничою ознакою, які реалізуються суб'єктом господарювання на об'єкті торгівлі. Термін асортимент застосовується здебільшого для товарів народного вжитку. Асортимент буває оптовим і роздрібним.

Оптовий асортимент згрупований за певними ознаками – товарознавчими, за принципом комплексного споживання товарів чи за потребами певних соціальних груп споживачів (товари культурно-побутового призначення, товари для спорту, товари побутової хімії тощо). Розрізняють асортиментні набори товарів: торговий набір – для окремого магазину, його секції, відділів торговельної організації. У торговій практиці вживають поняття «поліпшення асортименту товарів»: за рахунок внутрішньогрупових змін – збільшення у загальному асортименті питомої ваги товарів, які більшою мірою відповідають попиту населення, вищої якості, з кращими споживчими властивостями, з дотриманням гігієни, екології тощо.

Для оптимізації складської діяльності ТОВ «Фідлайф» необхідно, е першу чергу, проаналізувати асортимент складу та розмістити товари у відповідних зонах.

Асортимент складу підприємства включає 10 позицій. Товари надходять та відпускаються цілими вантажними пакетами, зберігаються на стелажах на піддонах у пакетованому вигляді, усі операції з товарами є механізованими. Товари розміщуються на складі під-

приємства для зберігання за законом випадкового розподілу. За листопад 2011 р. було отримано 936 вантажних пакетів і стільки ж було відпущено (табл. 1).

Таблиця 1

Асортимент товарів ТОВ «Фідлайф» за листопад 2011 р., які розміщені на складі за законом випадкового розподілу

№ з/п	Назва асортиментної позиції товару	Кількість відпущених вантажних пакетів
1	Комбікорм для курей-квочок	0
2	Комбікорм для бройлерів	0
3	Комбікорм для качок	72
4	Комбікорм для гусей	75
5	Комбікорм для індиків	10
6	Комбікорм для перепелів	2
7	Комбікорм для свиней	208
8	Комбікорм для кролів	180
9	Комбікорм для великої рогатої худоби	205
10	Комбікорм для коней	184
11	Усього	936

Використовуючи метод Парето і дані табл. 1, перегрупуємо асортимент товарів ТОВ «Фідлайф» за листопад 2011 р. у порядку скорочення кількості відпущених вантажних пакетів (табл. 2).

Таблиця 2

Асортимент товарів ТОВ «Фідлайф» за листопад 2011 р., які розміщені на складі у порядку скорочення кількості відпущених вантажних пакетів

Назва асортиментної позиції товару	Кількість відпущених вантажних пакетів	Група товарів, об'єднаних за ознакою 20/80
Комбікорм для свиней	208	≈ 20% асортименту – 80% відпущених вантажних пакетів («гаряча» зона)
Комбікорм для великої рогатої худоби	205	
Комбікорм для коней	184	
Комбікорм для кролів	180	
Комбікорм для гусей («холодна» зона)	75	≈ 80% асортименту – 20% відпущених вантажних пакетів
Комбікорм для качок	72	
Комбікорм для індиків	10	
Комбікорм для перепелів	2	
Комбікорм для курей-квочок	0	
Комбікорм для бройлерів	0	
Усього	936	

Таким чином, до «гарячої» зони входять такі асортиментні позиції ТОВ «Фідлайф»: комбікори для свиней, великої рогатої худоби, коней і кролів. До «холодної» зони входять: комбікори для гусей, качок, індиків, перепелів, курей-квочок та бройлерів. Як вже зазначалося, часто відвантажувані товари складають лише невелику частину асортименту, і розміщувати їх необхідно уздовж так званих «гарячих» зон. Товари, які використовуються не так часто, необхідно розміщувати уздовж «холодних» зон. Уздовж «гарячих» зон можуть розміщуватися також великогабаритні товари і товари, які зберігаються без тари (зважаючи на те, що їх перевезення пов'язане зі значними труднощами). Ці зони схематично відображені на рис. 1.

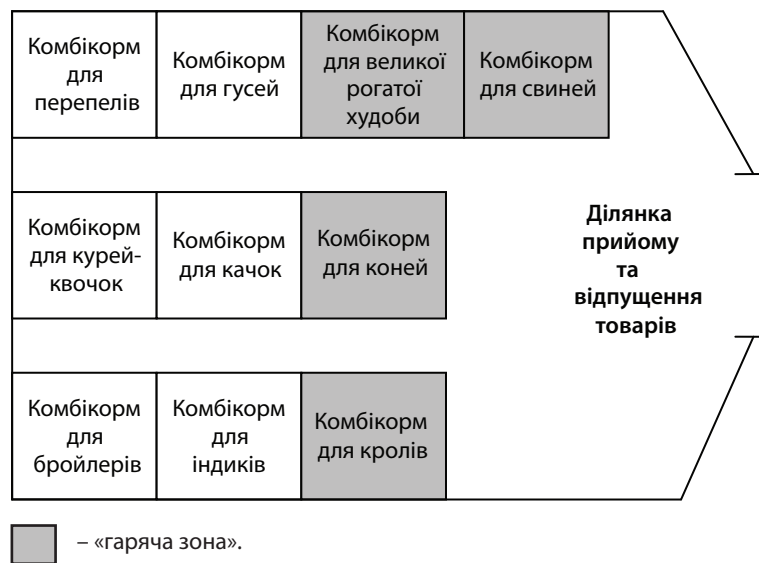

Рис. 1. Оптимальне розміщення товарів ТОВ «Фідлайф» на складі

З метою забезпечення раціональної роботи працівників цього підприємства також рекомендується розмістити в складських приміщеннях офіси та провести телекомунікації. Автоматизація складу і модернізація логістичних технологій на сьогоднішній момент необхідні для максимального задоволення потреб бізнесу. Автоматизація складу дозволить збільшити пропускну здатність складських приміщень, прискорити складські процеси, скоротити вплив людського фактора, а також відслідковувати залишки і розміщення товарів у реальному часі та ін.

Тому для ефективної організації складської діяльності підприємства рекомендується здійснити такі дії:

- а) визначити необхідну кількість складів;
- б) раціонально використовувати приміщення та розділити їх на зони;
- в) скоротити загальні витрати.

Висока конкуренція на ринку, поява нових, більш дешевих і достатньо ефективних розробок, які сприяють підвищенню ефективності складської діяльності, змушують переглянути існуючі принципи функціонування будь-якого підприємства. Виникає необхідність пошуку додаткових можливостей скорочення витрат, реорганізації та реконструкції підприємства з метою підвищення ефективності бізнесу. Йдеться про перебу-

дову бізнесу за допомогою проектів автоматизації. Цей процес охоплює різні аспекти діяльності підприємства. В багатьох випадках він супроводжується певними перешкодами.

Актуальною на даний момент є автоматизація складу за допомогою WMS-програм (Warehouse Management System – система управління складом) [3]. Але їх впровадження в діяльність підприємства супроводжується низкою перешкод, з яких основними є:

- а) необхідність персоналу навчатися та звикати працювати по-новому;
- б) WMS-програми потребують кардинальних змін в усіх процесах, що для більшості вітчизняних підприємств є стресовою ситуацією;

в) не всі керівники підприємств погоджуються прийняти настільки кардинальні зміни;

г) частина персоналу може явно чи неявно не сприймати такі зміни.

Автоматизація складської діяльності – це комплексне рішення, яке складається з автоматизованого складського устаткування і спеціального програмного забезпечення [3].

Виробники пропонують широкий асортимент складського устаткування для автоматизації – від конвеєрів для транспортування і підйомників до комплексних висотних складів. Це дозволяє оптимізувати практично всі логістичні процеси на складі. З цієї метою пропонується впроваджувати WMS-систему (Warehouse Management System), яка дозволяє істотно скорочувати час на виконання складських операцій, зменшувати їх вартість та кількість помилок. WMS-система представляє собою систему управління складськими процесами [3, 4].

Автоматизація складу може проводитися з різною мірою участі людини у складських процесах. Це залежить від цілей та економічної обґрунтованості діяльності конкретного підприємства. Зарубіжний досвід показує, що впровадження WMS-систем підвищує ефективність функціонування складу будь-якого розміру та типу [5, 6].

Логістичний процес на складі вимагає повної синхронності роботи у сферах постачання запасів, обробки вантажу і фактичного розподілу замовлення. Логістика на складі практично охоплює всі основні робочі сфери, які розглядаються на мікрорівні. Логістичний процес набагато ширший за технологічний і включає такі сфери, як: постачання запасів, контроль за поставками, приймання та розвантаження вантажів, транспортування і внутрішньоскладську перевалку вантажів, зберігання і складування вантажів, формування замовлень клієнтів та відвантаження, експедиція і транспортування вантажів. Роботу всіх елементів логістичного процесу потрібно розглядати у взаємозалежності і взаємозв'язку. Цей підхід дозволяє не тільки регулювати діяльність підрозділів складу, він виступає базою планування і контролю за переміщенням товару на складі з мінімальними витратами. До логістичних процесів відносять: розвантаження і приймання вантажів внутрішньоскладського транспортування, складування та зберігання, комплектацію замовлень і відвантаження, транспортування і експедицію замовлень, збирання і доставку порожніх товароносіїв, інформаційне обслуговування складу. Запорукою рентабельності роботи складу є раціональне здійснення логістичного процесу. Тому при формуванні логістичного процесу потрібно дотримуватися оптимального планування складу:

- ✦ виділяти робочі зони, які сприяють зниженню витрат і підвищенню рівня процесу переробки вантажу;
- ✦ при розстановці устаткування ефективно використовувати простір, який дозволяє збільшити потужність складу;
- ✦ істотно скорочувати парк підйомно-транспортних машин за рахунок застосування універсального устаткування, що виконує різні складські операції;
- ✦ збільшувати пропускну спроможність складу та скорочувати експлуатаційні витрати;
- ✦ мінімізувати маршрути внутрішньоскладського перевезення;

- ✦ істотно скорочувати транспортні витрати при застосуванні централізованої доставки та уніфікації партій доставок;
- ✦ скорочувати час і витрати, пов'язані з документообігом і обміном інформацією, за рахунок використання можливостей інформаційної системи підприємства.

ВИСНОВКИ

Таким чином, з метою оптимізації складської діяльності ТОВ «Фідлайф» було проаналізовано асортимент товарів, які розміщено на складі, та визначені товари, що необхідно розмістити у «гарячій» та «холодній» зонах. Виристовуючи запропоновані рекомендації, керівництво підприємства має можливість підвищити ефективність складської діяльності. Подальше дослідження необхідно спрямувати на розробку рекомендацій щодо впровадження закордонного досвіду з логістики в діяльність вітчизняних підприємств. ■

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Тиранський І. П.** Складське підприємство у сучасних умовах / І. П. Тиранський, О. Б. Гірна, М. О. Довба // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2009. – № 446. – С. 95 – 96.
- 2. Волгин В. В.** Логистика приемки и отгрузки товаров / В. В. Волгин. – М. : ИТК «Дашков и Ко», 2008. – 460 с.
- 3. Гаджинский А. М.** Современный склад. Организация, технологии, управление и логистика: учеб.-практ. пособие. / А. М. Гаджинский. – М. : Проспект, 2009. – 174 с.
- 4. Голод Е. Е.** Эффективность внедрения складских систем / Е. Е. Голод // Современный склад. – 2010. – № 1. – С. 42 – 44.
- 5. Давыдов В. О.** Реконструкция склада: сложные задачи – простые решения / В. О. Давыдов // Современный склад. – 2008. – № 1. – С. 28 – 30.
- 6. Соколов В. Ю.** Моделирование зоны приема-сдачи груза на складе / В. Ю. Соколов // Современный склад. – 2010. – № 5. – С. 18 – 20.